

רשימות חוברת יח

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת חיי שרה, מבה"ח כסלו, הננו מוציאים לאור — מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — רשימה ד"ש"פ חיי שרה תש"ב".

יש לציין שש"פ חיי שרה תש"ב היתה שבת מברכים חודש כסלו (וכבקיעות שנה זו — בכ"ה מרחשון), וכנראה, רשימה זו היא ממה שדיבר בהתוועדות דשבת מברכים החודש — ע"פ הוראת חותנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, שצוה עליו, זמן מה לאחר בואו לארה"ב (בכ"ח סיון תש"א), להתוועד בכל שבת מברכים החודש, כך, שזוהי אחת מההתוועדויות הראשונות של רבינו בשבת מברכים החודש.

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה מגכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות־קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשנ"ו
ברוקלין, נ.י.

ש"פ ח"ש. תש"ב.

כל דברי ימי אאע"ה — ובכלל האבות — הנה מעשה אבות סימן לבנים (). אברהם ושרה נשמה וגוף (עיין זח"א ר"פ ח"ש). נסיון הא' שנזכר בתורה, ולי"א הוא בכלל נסיון הא' [עייין בזה יפ"ת ב"ר פנ"ו ועץ יוסף ר"פ לך לך], הוא, לך לך מארצך גו', היינו שהנשמה נשלחת מאיגרא רמה כו', חצובה מתחת כסה"כ, אל הארץ — שאינה עדיין א"י, ורק ע"י עבודת האדם עושים מארץ סתם א"י [כמו שע"פ פשוט רק ע"י שהחזיק אאע"ה בארץ קנה אותה]. והשכר הוא ואברכה — התחברות הארת הנשמה עם עצם הנ. ואגדלה שמך שגם כחות היותר חצונים שלה, השם יותר חיצון גם ממחדו"מ, יתעלו. והי' ברכה שזהו — פירש"י — ונברכו בך גו' — שגם באחרים תפעול עבודתה.

ותחלת עבודת הנ. רק בנוגע לעצמו וגופו, וזהו שרי — שרה שלי, כי הטעימן מעין עוה"ב שהנשמה תקבל ע"י הגוף, נקבה תסובב גבר — ואברם אב אחד לכולנו, והוא במדרי' רם.

ולשרה שפחה מצרית, עניני עוה"ז שכולם בגבול ומיצר, אבל גם נשמה רמה הגוף שלה נזקק להם, אלא ששמה הגר, רק בדרך ארעי וגרות, פרוזדור שאין דרים בו, ענינים טפלים, כדי שע"ז יהי' ואבנה גם אנכי ממנה.

אבל אח"כ צ"ל העבודה גם בזולתו, הולדה, המלמד בן חברו כאלו ילדו, וזהו הולדת יצחק. ואברם טען שרואה באיצטגנונית — מזלו בשמים, מדרי' נשמתו — שאינו שייך לענינים כאלו, וא"ל (שבת) אברם — הפי' כנ"ל — ודאי שאינו מוליד, אבל אברהם, אב המון גוים, מוליד, ואז גם הגוף יהי' שר על כל העולם שרה. ואדרבה זה עילוי לו, וכמרז"ל (יבמות) אבותינו עקורים היו, שלא היו שייכים להולדה כי היו עקורים מעניני עוה"ז, והיינו מפני שחביבה תפלתן התחברות תמידית עם הק', אבל ברצונו ית' עילוי היותר אפשרי בתפלתן היינו שהמוכדל מעניני עוה"ז דוקא ישפיל עצמו, לכן היו עקורים ושיתפלו כדי להוליד.

ונסיון האחרון — העקדה, מס"נ גם היפך שכל נה"א.

כי ע"פ שכל נה"א, הנה ב"נ מצוה על ש"ד, ואין ציווי מיוחד על שמיעה לנבואה, וכ"ש יצחק שלא באת אליו הנבואה, ואיך הסכימו על העקדה.

ואת"ל שהשמיעה לקול ד' היא יסוד כל ז"מ ב"נ, הנה כבר נפסקה הלכה (יד) שאין הק' חוזר מנבואה לטובה, ואם בא נביא ואמר שחזר אין שומעין לו. וא"כ יצחק לא הי' צריך לשמוע אל אע"ה, אחרי שידע מהנבואה כי ביצחק יקרא לך זרע. וגם אצל אברהם צ"ל מסופק באמיתית נבואתו דקח נא את בנך גו'.

עוד זאת: הנבואה א"א שתחול אלא כשאין כחות הגוף מבלבלים (התפשטות הגשמיות, ערום) וכ"ש כחות הנפש. ואם הי' אצל אברהם איזה נטי' מצד אהבתו ליצחק או מרצונו לקיים ענין כי ביצחק גו' שלא לקיים העקדה, הי' בלבול בהשראת הנבואה דקח נא גו', וא"כ לא הי' יכול לדחות נבואת כי ביצחק.

ועכצ"ל שהי' בבחי' מרכבה בתכלית שאין לו רצון עצמי — גם מצד נה"א — כלל, רק רצון האדון, ולכן כשנאמר לו קח נא גו' הרי מיד וישכם גו'.

ולכן אחרי עמדו בנסיון זה [ב"ר ס"פ וירא שא"ל הק' ששוב לא ינסהו], תכלית העילוי, הרי ותמת שרה, השלים כל עבודתו בגופו, והגויעה לא מצד עבודת הנשמה בלבד אלא בקרית ארבע — הגוף שהוא מד' יסודות, זח"א ר"פ ח"ש, ומתאים לפי' הב' ד' זוגות אדם, עפר מן האדמה. אברהם, נמשך אחריו כמים. יצחק, עולה ע"ג האש. יעקב, רוח. — אלא שהיא חברון, ע"י עבודה זו מתחבר עם עצם הנשמה ועם עצומ"ה.

אלא שאח"כ בירר גם מגקה"ט. וזהו ויוסף אברהם גו' קטורה, והיינו הגר המצרית, היינו שגם משם העלה לרום המדרי'. וזהו שנאים מעשי' כקטורת — מור מחי' טמאה — דוקא.

וזהו שגם ביוהכ"פ שאז זדונות — גקה"ט — נעשו כזכיות, חידוש היום בקה"ק קטורת דוקא, הנה הקדמה והתחלה בזה שאומרים שהאיר עד חברון (יומא).

ש"פ חיי שרה, תש"ב.

א. כל דברי ימי אברהם אבינו ע"ה — ובכלל האבות — הנה ע"פ הידוע ש"מעשה אבות סימן לבנים", מובן, שתוכן דברי ימי חיי אברהם ישנו גם בעבודתם של הבנים, כאו"א מישראל.

וביאור הדברים:

אברהם ושרה — רומזים על נשמה וגוף (עיין זח"א ר"פ חיי שרה²).

והנה, מהענינים העיקריים בעבודתו של אברהם הו"ע הנסיונות, החל מהנסיון הא' שנזכר בתורה — ולדעת יש אומרים הוא (לא רק נסיון הא' שנזכר בתורה אף שבפועל קדמוהו נסיונות שלא נזכרו בתורה, אלא הוא) בכלל (גם בפועל) נסיון הא' [עיין בזה יפ"ת ב"ר פנ"ו, ועץ יוסף ר"פ לך לך³] — שהוא "לך לך מארצך גו"⁴, היינו, שהנשמה נשלחת מאיגרא רמה כו"⁵, חצובה מתחת כסא הכבוד⁶,

(1) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. ועוד.
(2) ושם (קכב, סע"א ואילך — במדרש הנעלם), בביאור כללות הענין דמיתת שרה בשייכות לפירוד הנשמה מהגוף בזמן המיתה: "ויבוא אברהם לספור לשרה ולבכותה, ויבוא אברהם זו היא הנשמה, לספור לשרה זה הגוף".

(3) ביפ"ת שם (פיסקא יא): "י' נסיונות נתנסה אברהם אבינו כדאיתא בפ"ה דאבות . . ובשוחר טוב מז' צ"ה מפרש להו, ואלו הן, א' באור כשדים ולך מארצך וכו'. ובפרקי דרבי אלעזר מנו באופן אחר, הא' כשנולד אברהם בקשו כל גדולי המלכות להרגו ונחבא בבית, הב' נחבש בבית האסורים והושלך לכבשן האש, הג' טלטלו מבית אביו וכו'. ובאבות דרבי נתן נמנו באופן אחר, אמרו ב' מלך לך . . פי' . . יציאתו מבית אביו והרעב שמצא בארץ ישראל בבואו מארצו וכו'. והרמב"ם מנאן בענין אחר, הא' לך מארצך, הב' ויהי רעב בארץ וכו'. והמאירי מנאן בענין אחר, הא' בימי נמרוד שבקש להרגו ונטמן והשליכו לכבשן האש וניצל, הב' שצוהו לצאת מארצו וכו'" (וראה גם תורה שלימה ר"פ לך לך אות ד').

ובעץ יוסף — לתנחומא* — שם ג (בפירוש דברי המדרש "נסיון הראשון כנסיון האחרון, נסיון הראשון בלך לך מארצך נסיון האחרון בלך לך אל ארץ המוריי"): "וכ"ד הרמב"ם, אבל לא כן הוא דעת פדר"א שסובר דנסיון הראשון הי' שנחבא במערה כו' ונסיון שלישי הי' בלך לך. וע' בפרקי אבות ברש"י וברטנורה ובפיוט ראש השנה".

(4) ר"פ לך לך.

(5) ע"פ לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.

(6) זח"ג כט, רע"ב. וראה בהנסמן בנצו"ז לזח"א קיג, א.

* ובעץ יוסף לב"ר שם כותב רק "ועיין בשוח"ט ממור צ"ה סדר מנין הנסיונות, ובפדר"א ובאדר"נ פ' ל"ג, וברמב"ם בפירוש המשנה, ובפייט מוסף דר"ה, ובפרקי אבות ברש"י וברע"ב".

ומשם נשלחת "אל הארץ" — ארץ סתם, שאינה עדיין ארץ ישראל, ורק ע"י עבודת האדם עושים מארץ סתם ארץ ישראל [כמו שע"פ פשוט — רק ע"י שהחזיק אאע"ה בארץ, קנה אותה].

והשכר על עבודת הנשמה בירידתה למטה הוא (כמ"ש לאח"ז)⁸ "ואברכך ואגדלה שמך והי' ברכה":

"ואברככה" — התחברות הארת הנשמה עם עצם הנשמה.⁹

"ואגדלה שמך" — שגם כחות היותר חצונים שלה, שמרומזים בהשם שהוא יותר חיצון גם ממחשבה דיבור ומעשה (שהרי השם אינו אלא כדי שהזולת יוכל לקרותו בשמו¹⁰), הנה גם הם יתעלו.

"והי' ברכה" — שזהו (כפירש"י¹¹) "ונברכו בך גו"¹² — שגם באחרים ("כל משפחות האדמה"¹²) תפעול עבודתה (שלכן יתברכו בה).

(7) ראה ב"ב ק, א (לדעת ר"א): "הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו .. דכתיב (לך לך יג, יז) קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה". ובתיב"ע עה"פ מפרש ומוסיף: "ועבד בה חזקתא". וראה כלי יקר עה"פ: "קום התהלך בארץ .. שצריך לעשות חזקה ממש מכי דיש אמצרי כו". וראה לקו"ש חט"ו ע' 101, ובהנסמן שם.

(8) לך לך יב, ב.

(9) ראה סה"מ תרכ"ז ע' טז — בפירוש "לך לך" — "שיבוא לשרשו כמו שהוא למעלה .. לחבר שרש ומקור הנשמה .. עם הנשמה שמלוכב בגוף", שאינה אלא "הארה מהנשמה".^{*} וראה גם תו"ח לך לך פט, ב ואילך: "ואברכך .. שיומשך מבחי' מל' דא"ס תוס' ברכה כו", ובהמשך הענין: "שיהי' עליית המל' בבחי' מל' דא"ס ממש". ובאזה"ת לך לך (כרך ד') תרצז, ב: "ואברכך .. היינו מ"ש כה תברכו* את בני", כה הוא מלכות, תברכו אותיות בכתרו .. ממשיכים הברכה ממקור החסד עליון שהוא כתר" (ובהמשך הענין, שהברכה היא מבחי' עתיק). ושם (תרצט, ב) לענין עליית האבות: "זהו תכלית העילוי עד שרש ומקור הנבראים ממקור התהוותן שבאצילות".

(10) ראה אוה"ת ויחי תכו, ב. ועוד.

(11) צ"ע הכוונה, דלכאורה, בפירוש רש"י הם ב' ענינים: "והי' ברכה" — "הברכות נתונות בידך .. אתה תברך את אשר תחפוץ", "ונברכו בך" — "אדם אומר לבנו תהא כאברהם". ומ"ש בפנים ש"והי' ברכה" הוא הוא הענין ד"ונברכו בך", מתאים יותר לפי הרמב"ן: "והי' ברכה, אתה תהי' הברכה אשר יתברכו בך לאמר ישימך אלקים כאברהם, והוסיף עוד כי כל משפחות האדמה יתברכו בו לא אנשי ארצו בלבד".

(12) לך לך יב, ג.

(* ואולי י"ל שמ"ש רבינו "התחברות הארת הנשמה עם עצם הנשמה", בסגנון של עלי' מלמטה למעלה (ולא "התחברות עצם הנשמה עם הארת הנשמה", בסגנון של המשכה (ברכה) מלמעלה למטה). הוא, ע"פ המבואר באוה"ת שם (תרצה, ב) — בפ"י מארז"ל "ואברכך זהו שאומרים אלקי יצחק": "ואברכך, פי' הברכה שיהי' ההעלאה .. וכמ"ש בד"ה כה תברכו בלקו"ת פ' נשא בפ"י יברכך ה'" (ושם כז, א: "שהיא ממטה למעלה").

(* * ואולי מרמז רבינו ענין זה בכתבו "ואברככה" (שהוא כמו "ואברך כה"), במקום "ואברכך".

ב. והנה, תחלת עבודת הנשמה היא רק בנוגע לעצמו וגופו.

וזוהו שבתחלה נקראו (לא אברהם ושרה, אלא) אברם ושרי: הגוף נקרא בשם "שרי" — שפירושו שרה שלי, ולא של אחרים¹³ [והטעם שהגוף נקרא שר להנשמה — כי, הטעימן הקב"ה להאבות מעין עוה"ב¹⁴, שאז הנשמה תקבל חיותה (נזונית) ע"י הגוף¹⁵, ולכן, אברהם שהוא דוגמת הנשמה, קיבל משרה שהיא דוגמת הגוף, כמו שלעתיד לבוא כתיב¹⁶ "נקבה תסובב גבר"¹⁷]; והנשמה נקראת אברם — אב אחד לכולנו, לישראל דוקא¹⁸, ולא לאחרים, והוא במדריגת רם, שמרומם משייכות ופעולה עם אחרים.

והנה, גם כאשר העבודה היא רק בנוגע לעצמו וגופו, ישנה שייכות גם לעניני עוה"ז, וכמרומו בכך שלשרה "שפחה מצרית"¹⁹: "שפחה מצרית", מלשון מיצר²⁰, רומז על עניני עוה"ז שכולם בגבול ומיצר, ובמילא אין להם שייכות להנשמה. אבל, גם נשמה רמה (אברם), הרי הגוף שלה (שרי) נזקק להם (לעניני עוה"ז). וזהו שלשרה שפחה מצרית, שמצד הגוף ישנה השייכות לעניני עוה"ז שהם בגבול ומיצר; אלא ש"שמה הגר"¹⁹, היינו, שעניני עוה"ז הם אצלו רק בדרך ארעי וגרות, וכמארז²¹ העוה"ז דומה לפרוזדור, שאין דרים בו, ואינם אלא ענינים טפלים. וכל זה — כדי שע"ז יהי "ואבנה גם אנכי ממנה"²², היינו, שהתועלת בזה היא בנוגע לעצמו ולגופו.

ג. אמנם, זה שהעבודה היא רק בנוגע לעצמו וגופו, אינו אלא בתחלת העבודה, אבל אח"כ צריכה להיות העבודה גם בזולתו, וזהו שזהו"ע ההולדה, כמארז²³ "המלמד בן חברו כאלו ילדו", וזהו הולדת יצחק.

(13) "שרי, דמשמע שרי לי ולא לאחרים" (פרש"י לך לך יז, טו).

(14) ב"ב טז, סע"ב ואילך.

(15) ראה המשך וככה תרל"ז פפ"ח ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' צו ואילך. המשך תרס"ו ע'

תקכח. סה"מ קונטרסים ח"ב תיג, ב. סה"ש תורת שלום ע' 127 ואילך.

(16) ירמי' לא, כא.

(17) ראה לקו"ת שה"ש טו, ג. ובכ"מ.

(18) ראה אוה"ת חיי שרה קכ, רע"א: "אב רם דהיינו אב לישראל בלבד".

(19) "ושרי .. ולה שפחה מצרית ושמה הגר" (לך לך טז, א).

(20) ראה תו"א וראא נח, ב. ובכ"מ.

(21) אבות פ"ד מט"ז.

(22) לשון הכתוב ויצא ל ג, — בנוגע לרחל, שאמרה בלשון ודאי "ואבנה גם אנכי ממנה",

"כשרה" (פרש"י שם), שאמרה "אולי אבנה ממנה" (לך לך טז, ב).

(23) סנהדרין יט, ב. הובא בפרש"י עה"ת במדבר ג, א.

וענין זה נעשה לאחרי שנקרא אברהם, כי, אברם טען שרואה באיצטגננות — מזלו בשמים, מדריגת נשמתו — שאינו שייך לענינים כאלו, ואמר לו הקב"ה "צא מאצטגנינות שלך" (כדאיתא בשבת²⁴), "אברם לא מוליד אברהם מוליד"²⁵, היינו, אברם — שהפירוש הוא כנ"ל (אב א' לכולנו שהוא במדריגת רם) — ודאי שאינו מוליד, שאינו עובד עם זולתו כיון שהוא מרומם מהזולת כו', אבל אברהם, "אב המון גוים"²⁶, מוליד, שעובד גם עם זולתו.

ואז, גם הגוף יהי' שר על כל העולם — כמרומז בכך שלאחרי שינוי שמו של "אברם" ל"אברהם" נשתנה גם שמה של "שרי" ל"שרה", "שרה על כל"²⁷.

ולהוסיף, שהעבודה עם זולתו, לא זו בלבד שאינה ירידה, אלא אדרבה — זה עילוי לו:

ובהקדם ביאור הטעם ש"אברם אינו מוליד" — כמרז"ל (ביבמות²⁸) "מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים":

אבותינו עקורים היו — שלא היו שייכים להולדה (עבודה עם הזולת) כי היו עקורים מעניני עוה"ז, והיינו מפני שחביבה תפלתן, שהיו בהתחברות (תפלה מלשון התחברות²⁹) תמידית עם הקב"ה, שלכן היו עקורים מעניני עוה"ז;

אבל, ברצונו ית' — ("הקב"ה מתאוה") — שיהי' עילוי היותר אפשרי (אפשרות לעילוי גדול יותר) בתפלתן, היינו, שהמובדל מעניני עוה"ז (גם מצד ענין התפלה וההתחברות להקב"ה) דוקא הוא ישפיל עצמו למטה, שלכן היו עקורים, מובדלים מעניני עוה"ז, כדי שיהי' העילוי היותר גדול שנעשה עי"ז שדוקא אלה שמובדלים מעניני עוה"ז משפילים עצמם למטה, ויתירה מזה, שההשפלה למטה תהי' עי"ז

24 קנו, סע"א. — ושם: "מניין שאין מזל לישראל, שנאמר ויוצא אותו החוצה, אמר אברהם לפני הקב"ה, רבש"ע... נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן, אמר לי צא מאצטגנינות שלך, שאין מזל לישראל" (אבל, כאן לא נזכר שינוי השם, כבמדרש שבהערה הבאה).

25 ב"ר פמ"ד, ט (הובא בפרש"י לך לך טו, ה — בהמשך ל"צא מאצטגנינות שלך").

26 לך לך יז, ה. ובפרש"י: "עכשיו אב לכל העולם".

27 פרש"י שבהערה 13.

28 סד, א.

29 ראה תו"א ר"פ תרומה (עט, סע"ד). ובכ"מ.

שיתפללו כדי להוליד, היינו, שהתפלה (התחברות עם הקב"ה והבדלה מהעולם) גופא היא כדי להוליד ולהשפיל עצמם למטה, כיון שעייז דוקא נעשה עליו היותר גדול.

ד. ועד שבאים לשלימות העבודה, שמרומזת בדברי חיי ימי אברהם בנסיון האחרון — נסיון העקדה — שהו"ע המסירת נפש, גם היפך שכל נפש האלקית.

והביאור בזה שענין העקדה הוא היפך שכל נפש האלקית — כי, ע"פ שכל נפש האלקית, הנה, בן-נח (שזה הי' דינם של אברהם ויצחק להיותם לפני מ"ת³⁰) מצוה על שפיכות-דמים³¹, ואין לו ציווי מיוחד על שמיעה לנבואה — אפילו בנוגע לאברהם שאליו באה הנבואה ד"קח נא את בנך גו' והעלהו שם לעולה גו'³², וכ"ש בנוגע ליצחק שלא באת אליו הנבואה. ועפ"ז אינו מובן: איך הסכימו על העקדה — היפך הציווי דשפיכת-דמים?

ואם תמצי לומר שהשמיעה לקול ד' (שמיעה לנבואה) היא יסוד כל ז' מצוות בני-נח — הנה כבר נפסקה הלכה (ביד³³) שאין הקב"ה חוזר מנבואה לטובה, ובמילא, אם בא נביא ואמר שהקב"ה חזר מנבואה לטובה, אין שומעין לו, וא"כ: יצחק בודאי לא הי' צריך לשמוע אל אברהם אבינו ע"ה (להסכים שיעלהו לעולה), אחרי שידע מהנבואה "כי ביצחק יקרא לך זרע"³⁴, וגם אצל אברהם צ"ל מסופק באמיתית נבואתו ד"קח נא את בנך גו'", כיון שהיא בניגוד להנבואה לטובה ש"ביצחק יקרא לך זרע".

עוד זאת: הנבואה אי אפשר שתחול אלא כשאין כחות הגוף מבלבלים (שזהו"ע התפשטות הגשמיות בעת הנבואה³⁵, וזהו גם ענין הפשטת הלבושים, ערום, בעת הנבואה³⁶), וכ"ש כשכחות הנפש אינם

(30) ראה אנציק' תלמודית ערך אבות (א) בסופו (ע' לו ואילך). וש"נ.

(31) סנהדרין נו, סע"א. רמב"ם הל' מלכים רפ"ט.

(32) וירא כב, ב.

(33) הל' יסוה"ת פ"י ה"ד. — ושם: "אם הבטיח (הנביא) על טובה ואמר שיהי' כך וכך,

ולא באה הטובה, בידוע שהוא נביא שקר, שכל דבר טובה שיגזור הא-ל .. אינו חוזר".

(34) וירא כא, יב.

(35) ראה תניא קו"א קנו, א (בשם ר"מ פ' משפטים). וראה זח"ב קטז, ב. — ועייג"כ

טושו"ע או"ח סצ"ח. שו"ע אדה"ז שם והל' ת"ת פ"ד ס"ה (הערת רבינו בסה"מ תש"י ע'

.118)

(36) כמ"ש בשאול (ש"א יט, כד) ויפשט גם הוא בגדיו ויתנבא" (וראה סה"מ שם).

מבלבלים³⁷. ואם הי' אצל אברהם איזה נטי' — מצד אהבתו ליצחק, או מרצונו לקיים ענין "כי ביצחק גו'" — שלא לקיים העקדה, הי' בלבול בהשראת הנבואה ד"קח נא גו'", וא"כ לא הי' יכול לדחות נבואת "כי ביצחק גו'".

ועכצ"ל, שהי' בבחי' מרכבה³⁸ בתכלית, שאין לו רצון עצמי — גם מצד נפש האלקית — כלל, רק רצון האדון, ולכן כשנאמר לו "קח נא גו'", הרי מיד "וישכם גו'"³⁹.

ה. ולכן, אחרי עמדו בנסיון זה [וראה ב"ר ס"פ וירא⁴⁰ שאמר לו הקב"ה ששוב לא ינסהו], תכלית העילוי — הרי "ותמת שרה"⁴¹ (שרומו על הגוף, כנ"ל), כיון שהשלים כל עבודתו בגופו.

וזהו שהגויעה היא לא מצד עבודת הנשמה בלבד, אלא "בקריית ארבע"⁴¹ — שקאי על הגוף שהוא מד' יסודות (זח"א ר"פ חיי שרה⁴²),

— ולהעיר, שפירוש הזהר ש"חברון" קאי על הגוף שהוא מד' יסודות מתאים לפירוש הב' (ברש"י) ב"קריית ארבע" (ש"היא חברון⁴¹), "ע"ש ד' זוגות שנקברו שם", שהם בהתאם לד' יסודות⁴³: אדם, "עפר מן האדמה"⁴⁴. אברהם — "נמשך אחריו כמים"⁴⁵. יצחק, עולה ע"ג האש⁴⁶. יעקב, רוח⁴⁷ —

אלא ש"היא חברון" — שע"י עבודה זו מתחבר הגוף עם עצם הנשמה ועם עצמות ומהות.

(37) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ב: "כשמתנבאים אבריהן מזדעזעין וכח הגוף כשל ועשתנותיהם מתטרפות (וכל זה כדי ש)תשאר הדעת פנוי' להבין מה שתראה".

(38) כמארו"ל (ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו) "האבות הן הן המרכבה".

(39) וירא כב, ג ובפרש"י.

(40) פנ"ו, יא.

(41) חיי שרה כג, ב.

(42) ושם (במדרש הנעלם): "ותמת שרה זה הגוף, בקריית ארבע אלו הארבע יסודות".

(43) לכאורה הכוונה להדגיש שד' היסודות שייכים לד' הזוגות — לא רק אדם אברהם יצחק ויעקב, אלא גם נשותיהם (חווה שרה רבקה ולאה), שהאנשים שייכים יותר לד' יסודות רוחניים (כפי שמבאר ענינים בעבודת ה'), ונשותיהם — לד' יסודות גשמיים, שזוהי השייכות לד' יסודות שמהם מורכב הגוף.

(44) בראשית ב, ז.

(45) פיוט גשם.

(46) ראה גם פרש"י וירא כב, יג: "כאילו הוא נקטר". שם, יד: "אפרו של יצחק צבור".

(47) ראה זח"ב כה, ב: "רוח דא יעקב". וראה תורת לוי"צ ע' רטז: "ידוע שמים אש רוח

הם אברהם יצחק ויעקב".

ו. וגם לאחרי שלימות זו ישנו ההמשך דעבודת אברהם, אלא שאח"כ בירר גם מג' קליפות הטמאות (כדלקמן).

וזוהו "ויוסף אברהם ויקח אשה גו' קטורה"⁴⁸, והיינו הגר המצרית⁴⁹, היינו, שגם משם (מגקה"ט) העלה אברהם לרום המדריגות⁵⁰.

וזוהו שהגר נקראת "קטורה", ע"ש ש"נאים מעשי' כקטורת"⁴⁹ — שא' מסמני' הוא "מור" שנעשה מחי' טמאה⁵¹ דוקא, שמורה על בירור גקה"ט⁵².

וזוהו שגם ביוהכ"פ, שאז (ע"י עבודת היום בתשובה⁵³) זדונות — גקה"ט — נעשו כזכויות⁵⁴, וחידוש היום בהכניסה לקדש הקדשים (תכלית העילוי), ושם נעשית עבודת קטורת (שענינה בירור גקה"ט) דוקא — הנה הקדמה והתחלה בזה שאומרים ש"האיר פני כל המזרח עד שבחברון" (כדאיתא ביומא⁵⁵), כמו באברהם, ש"היא חברון" (תכלית העילוי) הוא הקדמה לבירור גקה"ט ד"ויוסף גו' קטורה", ע"ד הקטורת.

(48) חיי שרה כה, א.

(49) פרש"י עה"פ.

(50) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 177 ואילך.

(51) ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"א ה"ג: "המור הוא הדם הצרור בחי' שבהודו הידוע לכל שמתבשמין בה בני אדם בכ"מ". וראה תו"א מג"א צט, א: "חי' ידוע הנ"ל הוא ידעוני הנזכר בתורה בפרש' שופטים שהוא מקליפות הטמאות".

(52) ראה תו"א שם. לקו"ת נשא כא, א. כב, ד. ובכ"מ.

(53) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז.

(54) יומא פו, ב.

(55) רפ"ג.